

Správa posudzovacej komisie festivalu DIDA 2026

Vážené dámy, vážení páni, milí divadelníci, milí diváci,

motto tohtoročného festivalu znie **Svetlá v súmraku**. A práve tieto svetlá sme počas uplynulých dní mohli v Pivnici vidieť – na javisku, v príbehoch, v ľuďoch.

Súmrak nemusí znamenať koniec. Môže byť aj začiatkom. Chvíľou, keď sa rozsvieti niečo nové, krehké, ale o to potrebnejšie. A DIDA, ktorá sa začala tohto roku na Svetový deň divadla, 27. marca, je už celé desaťročia práve takýmto svetlom – svetlom, ktoré osvetľuje život dolnozemskej Slovákov a dáva mu javiskovú podobu.

Počas tohtoročného festivalu sme mali možnosť odsledovať 13 predstavení, z ktorých neboli všetky súťažné. Pivnickí diváci si tak pozreli tieto predstavenia: *Čipkár* autora Tomáša Pohorelca v réžii Juraja Haviara a prednese Medzibrodského kočovného divadla; detské predstavenie *Kráľovstvo za knihu* autora Tomáša Pohorelca v réžii Juraja Haviara a prednese Potulného divadla J+T z Medzibrodu; kultúrno-umelecký spolok Jána Kollára zo Selenče zahral predlohu *Len pekne, ak nemož inak* podľa textu Jána Čajaka v réžii Rastislava Rybárskeho; Radošania z Matice slovenskej Radoš z Chorvátska predviedli *Fajferky* autora režiséra Vlatka Miksáda; z Maďarska ochotníci Slovenského divadla Vertigo z Budapešti zahrali *Ako sa nebát hadov* autorky Zuzany Križkovej v réžii Margit Garajszkej; predstavenie *Sliepka* autora Nikolaja Koljadu v réžii Juraj Feketeho zahrali divadelníci Divadelnej odbočky KOS Jednota z Hložian; divadelný krúžok ZŠ hrdinu Janka Čmelíka zo Starej Pazovy prišiel s predlohou *Kto ukradol mesiac?* Podľa námety poviedky O dvoch, ktorý ukradli mesiac autora Karola Makuszyńského (upravil a režíroval Vladimír Ječmen); Matica slovenská Ilok a Slovenský kultúrno-osvetový spolok Ľudovíta Štúra zahrali *Sol' nad zlato* autorky a režisérky Jarmilky Mudrohovej; *O dvanástich mesiačikoch* (detské predstavenie) podľa Pavla Dobšinského, zdramatizoval Vlatko Miksad, réžiu mali na starosti Anna Koleková a Tereza Žiaková, podali žiaci Základnej školy Jána Kollára zo Selenče; *Pán doktor* predstavenie v réžii Rastislava Zorňana zahrali divadelníci Slovenského kultúrneho centra Pavla Jozefa Šafárika z Nového Sadu; *Prisahám na vlastnú mať!*, na motívy hry Rodinné príbehy, autorky Biljany Srblijanovićovej v réžii Svetlany Gaškovej bol v podaní Divadla VHV z Báčskeho Petrovca; tohtoročný autorský projekt Jána Salčáka sme si vypočuli po srbsky *Moja prva srpska priča, beleške sa Klise* a posledné predstavenie ktoré sme doteraz pozerali bolo *Eli, Eli, lama sabachtani* autorov Romana Budaia, Miroslava Demína a Roman Budaia ml. v réžii Roman Budaia, Miroslava Demína a kolektívu v podaní Divadla

ASI, Šaľa zo Slovenskej republiky. Ešte nás čaká záverečné predstavenie, derniéra predstavenia *Lud-milá* autorky Edity Ďurčovej v réžii Silvie Svákusovej v podaní Ochotníckeho divadla Janka Čemana z Pivnice a Kolektívu kreatívnych amatérov KOKRAM z Kovačice

Každé predstavenie prinieslo vlastnú poetiku, vlastnú energiu, vlastnú výpoveď. Štrnásť predstavenie nás ešte čaká na záver festivalu, ako symbolické vyvrcholenie spoločného divadelného stretnutia.

Tohtoročný ročník bol výnimočný aj tým, že sa na DIDE odohralo 300. predstavenie v jej histórii. Hostujúci súbor z Medzibrodu tak symbolicky vstúpil do dejín festivalu, ktorý už dávno prekročil hranice jednej osady a stal sa významným kultúrnym bodom širšieho priestoru.

Dida vstupuje do svojho štvrtého desaťročia ako podujatie, ktoré si zachováva svoj pôvodný zmysel, no zároveň sa prirodzene rozvíja. Týmto zmyslom bolo – a naďalej zostáva – podnecovať vznik nových dramatických textov a ich javiskové spracovanie.

Práve v tomto kontexte je dôležité pripomenúť, že v rámci tohtoročného festivalu vyšla už tretia kniha *Nová slovenská vojvodinská dráma III*. Táto publikácia nie je len sprievodným výstupom, ale dôkazom, že pôvodná idea festivalu je stále živá: písať nové drámy a uvádzať ich na javisku. Je to výzva aj záväzok do budúcnosti.

DIDA je však viac než len prehliadka predstavení. Je to stretnutie. Je to komunita. Je to tradícia. Aj tento rok sme boli svedkami mimoriadne silnej diváckej odozvy. Plná sála, pozorné publikum a živá komunikácia medzi javiskom a hľadiskom potvrdzujú, že divadlo má v tomto prostredí svoje pevné miesto.

Za týmto všetkým stojí veľa energie. Veľa práce. A predovšetkým veľa lásky k divadlu.

Aj preto sa na festival DIDA každoročne prihlasujú aj súbory, ktoré vedia, že nesúťažia o všetky ceny. Prichádzajú, lebo chcú byť súčasťou festivalu. Lebo chcú tvoriť. Lebo chcú rásť. Lebo chcú byť tu v Pivnici.

Osobitným prínosom tohtoročného ročníka boli odborné rozhovory s režisérom profesorom Ľuboslavom Majerom. Tieto rozhovory priniesli súborom konkrétnu spätnú väzbu a podnety pre ďalší rozvoj. Ukázalo sa, že odborné vedenie a otvorený dialóg sú pre ochotnícke divadlo neoceniteľné – dobrá rada je v tomto prípade skutočne nad zlato.

Festival DIDA obohatili aj sprievodné podujatia. Výstavy prác Jozefa Maďara a Štefana Pudelku ako aj už tradičná výstava plagátov účinkujúcich predstavení. Máme za sebou aj knižné prezentácie (Publikáciu *Nová slovenská vojvodinská dráma III* skupiny autorov a *Jazyk ako priestor výskumu* prof. dr. Jasny Uhlárikovej) a tradičné podujatie *Vítanie jari s*

knihou vytvorili širší kultúrny rámec, v ktorom sa divadlo prirodzene prepája s literatúrou, výtvarným umením i spoločenským životom. DIDA tak opäť potvrdila, že je komplexným kultúrnym podujatím.

Z organizačného hľadiska je potrebné zdôrazniť, že takýto festival je výsledkom kolektívneho úsilia. Pravdepodobne by ho nedokázala zvládnuť ani jedna iná osada, ani jeden kolektív okrem Pivničanov. Ďakujeme im za to. Je to spoločné dielo – dielo ľudí, ktorí veria v zmysel divadla a dlhodobo ho budujú.

Posudzovacia komisia pracovala v zložení Zuzana Tárnociová – predsedníčka, Vladimír Valentík a Doc. Dr. Zuzana Týrová – členovia.

Pri hodnotení sme vychádzali z pravidiel festivalu a jeho základného poslania – podporovať inscenovanie diel dolnozemsých autorov a autentické zobrazovanie života dolnozemsých Slovákov. Na základe pravidiel sme sa rozhodli udeliť ceny. Zaujímalo nás, do akej miery inscenácie naplňajú ideu festivalu – nielen čo hovoria, ale aj ako pravdivo a presvedčivo to dokážu sprostredkovať. Na základe uvedených kritérií o všetky ceny v tomto ročníku súťažili tieto inscenácie: *Len pekne, ak nemož inak*, v podaní Kultúrno-umeleckého spolku Jána Kollára, Selenča; *Fajferky* v podaní Matice slovenskej Radoš (Chorvátsko) *Sol nad zlato* (detské predstavenie) v predvedení Matice slovenskej Ilok a Slovenského kultúrno-osvetového spolku Ľudovíta Štúra, Ilok (Chorvátsko); *O dvanástich mesiacikoch* (detské predstavenie) v podaní Základnej školy Jána Kollára, Selenča. Posudzovacia komisia sa rozhodla udeliť ceny takto:

Cenu Janka Čemana získava Ochotnícke divadlo zo Selenče za inscenáciu *Len pekne, ak nemož inak*, ktorý svojou inscenáciou podal najautentickejší obraz zo života dolnozemsých Slovákov.

Tohto roku žiaden súbor nesiahol za novým textom slovenských dolnozemsých autorov a preto **Cenu za nový inscenovaný text** tohto roku neudelujeme ako aj **Cenu za dramaturgiu a dramtizáciu**.

Cenu Elenky Hložanovej za najúspešnejší nový text pre deti, resp. za dramtizáciu detského textu udelujeme Vlatkovi Miksádovi, neúnavnému a vytrvalému účastníkovi pivnického festivalu za dramtizáciu ľudovej rozprávky *O dvanástich mesiacikoch*, ktorú tohto roku zahrli selenčské deti.

Tohto roku sme sa rozhodli udeliť mimoriadnu, **Špeciálnu cenu za javiskovú tvorbu s etnokultúrnymi prvkami** Radošanom.

Herecké ceny sme udelili takto:

Tretiu cenu za herecký výkon získava Vesna Horvátová za rolu susedy 2 v predstavení *Fajferky*.

Druhú cenu za herecký výkon získava Tereza Vadinová za Marušku z predstavenia *O dvanástich mesiacikoch*.

Cenu Jozefa Chrčka – prvú cenu za herecký výkon získava Rastislav Rybársky za rolu Martina Kvočku v predstavení *Len pekne, ak nemož inak*.

Cena Divadelné dišputy za divadelné predstavenie dolnozemskeho divadelného súboru v slovenskom jazyku, ktoré festival DIDA predstaví na festivale Divadelné dišputy vo Veľkom Krtíši sa tohto roku dostala do rúk Divadlu VHV z Petrovca za hru *Prisahám na vlastnú mať!*

Cenu Jána Kmeťka za najúspešnejšie predstavenie slovenského autora získali divadelníci Ochotnícke divadlo zo Selenče za predlohu *Len pekne, ak nemož inak*.

DIDA je dôkazom, že divadlo má zmysel. Že má svoje miesto. A že má budúcnosť.

Svetlá v súmraku nezhasínajú. Práve vtedy ich vidno najjasnejšie. Nech teda svietia aj naďalej. Pre nás všetkých.

Ďakujeme.

Posudzovacia komisia:

Zuzana Tárnociová, predsedníčka

Vladimír Valentík

Doc. Dr. Zuzana Týrová